

• [דעות](#)

סולימאן אל-עביד: וידוי השופט סגל

שלושה עשורים לאחר הרשעה שחייבה הוכחה מעבר לספק סביר, אומר לנו השופט, שישב בתיק חנית קיקוס ז"ל, שבעצם היו לו ספקות - והוא בכל זאת שלח את אל-עביד לכלא

[רופ' בועז סגל](#)

8/11/2021, 09:15 עד 7/11/2021, 23:00

סולימאן אל-עביד (משמאל) משתחרר מכלא מעשיהו, יוני אשתקד, צילום: קוקו בסרטה התיעודי החדש והמרתק של ג'ולי שלז "למה אמרתי אני", מוחזרים הצופים להרשעתו השנויה במחלוקת של סולימאן אל-עביד באונס וברצח הנערה חנית קיקוס ז"ל. ההרשעה מפוקפקת ביותר, ומבוססת רק על הודאתו הבעייתית של אל-עביד, ששילם על הטעות השיפוטית ב-27 שנות מאסר.

בפרויקט החפות האמריקני מטהרים חלק מהחפים מפשע בעזרת השוואות דנ"א מזירות העבירה ומרקמות האסירים. הודות למחקרים על בסיס הנתונים שנאספים בפרויקט, אנו יודעים הרבה יותר על הרשעות שווא שמבוססות על הודאות שווא: ראשית, הדבר אינו נדיר; שנית, לא רק חלשים, קטינים, ולוקים בנפשם או בשכלם מודים בפשעים שלא ביצעו, אלא גם אנשים הנחשבים נורמליים, ממגוון סיבות. בעבר חוקרים היו מכים את הנחקרים. כיום משתמשים בשיטות פסיכולוגיות, למשל משקרים לנחקרים שיש נגדם ראיות מדעיות ומיאישים אותם.

שלישית, חוקרים, תובעים ושופטים לא מסוגלים להבחין בין הודאת אמת לבין הודאת שקר. שופטים טועים לחשוב שהם מסוגלים להבחין באמצעות ידיעת הנחקר "פרטים מוכמנים" מהזירה, שהמשטרה מצהירה ששמרה בסוד. אך מחקר אמריקני מצא שכמעט בכל הודאות השווא שנחשפו בפרויקט החפות יש פרטים מוכמנים, משום שחוקרי המשטרה מזהמים את ההודאות באמצעות שאלותיהם. הפתרון הוא לחדול להרשיע על סמך הודאה בלבד, ולדרוש ראייה משמעותית נוספת, עצמאית.

רוצח חנית קיקוס השתחרר מהכלא לאחר 27 שנות מאסר // צילום ארכיון: שמואל בוכריס במאמר אקדמי מפורט, שכותרתו "מכשל החלפת ההתניות להרשעה מוטעית על סמך הודאה בלבד - סולימאן אל-עביד כמקרה מבחן", ניתחתי יחד עם ד"ר מרדכי הלפרט את פסקי הדין והראינו שההרשעה מוטעית. החשד נפל על אל-עביד רק משום שכאשר התפרסמה היעלמות הקורבן, הוא אמר לחברו לעבודה במזבלה שאולי הקורבן קבורה במזבלה. הוא נחקר באינטנסיביות עד שהחוקרים חילצו מפיו הודאת שווא, אך לא מצאו ראייה אחרת כלשהי שקושרת אותו לפשע. הסרט ממחיש לצופים שאל-עביד, הלוקה בשכלו, (IQ52) היה טרף קל עבור החוקרים, שאפילו לא הקליטו את ההודאה וטענו שמכשיר ההקלטה לא פעל...

מבחינתי, רגעי השיא של הסרט הם אמירותיו של השופט צבי סגל, שהרשיע את אל-עביד בניגוד לדעת השופט ניל הנדל, שקבע שיש לזכותו. בתחילת הראיון אומר סגל: "הייתי שופט צעיר יחסית, שנקלע לאירוע מכונן, שהוא לוקח אותי עד היום". בהמשך הוסיף שתי אמירות מסמרות שיער. האחת: "אתה יושב וכותב פסק דין, וכל הזמן אתה חושב בתוכך: מה יקרה אם היא תופיע? ועוד אתה קובע שהיא אונס - בלי שיש גופה?!" והשנייה מתייחסת לגילוי גופת הקורבן לאחר ההרשעה הראשונה, בבור ניקוז בבאר שבע, הרחק מהמזבלה שבה כביכול קבר אותה אל-עביד - גילוי שחייב היה להוביל לזיכוי, אך סגל הרשיעו שנית: "הייתי בסקנדינביה, וסיפרו לי בטלפון שגופתה נמצאה. אמרתי לעצמי: לא קבעת לגבי מישהי שאנסו ורצחו אותה והיא חיה."

שלושה עשורים לאחר הרשעה שמחייבת הוכחה מעבר לספק סביר, כלומר בקרבה לוודאות, אומר לנו השופט, ספק במודע ספק שלא במודע, שבעצם היו לו ספקות באשר להרשעה. הוא חשש שהקורבן תופיע ותחשוף שהשופט הרשיע חף מפשע באונס וברצח שלא התרחשו. והרי בהרשעה קבע שאין לו ספקות שאל-עביד אנס ורצח את הקורבן. אם כך, כיצד הקורבן עשויה היתה להופיע?

כאפילוג, בסוף הראיון, השופט מתרגז על המראיינת, ואף אומר: "בתיק כזה, קל יותר לזכות. הרבה יותר קשה זה להרשיע!". אמירה זו לא מתיישבת עם הסטטיסטיקה, שלפיה שיעור הזיכויים (מכל האישומים) הוא פחות מאחוז - הקלות הבלתי נסבלת של ההרשעה. השופט סגל, אם היה לך קשה להרשיע ולאחר ההרשעה חששת שמא יתברר שהרשעת חף מפשע, משמע שהיו לך ספקות באשמה וחייב היית לזכות.

פרופ' בועז סנג'ור

פרופ' סנג'ור הוא מייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי" ו"המכון לבטיחות במשפט הפלילי" ומלמד במכללות האקדמיות גליל מערבי וספיר